

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. VIII. De Symbolis Ecclesiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

QUÆSTIO VIII.

De Symbolis Ecclesiæ.

168. Quid Symbolum significet.

QUEMADMODUM spectantia ad mores sunt redacta in Decalogo ad quoddam Compendium; sic & quæ ad fidem spectant, in Symbolis, quæ nimirum sunt brevis & simplex articulorum potissimum fidei collectio. Symbolum enim græcè significat latine Collectionem sive Collectionem, qua videlicet in Summam unam conferuntur & colliguntur fidei capita. Significat etiam tesseram seu notam quâ alii ab aliis discernuntur; prout milites in tentoriis, bellatores in præliis solent habere symbolum, ut agnoscant invicem, & ab aliis discernantur. Sic itaque Symbolum fidei est collatio quædam plurium fidei capitum, est etiam collatio plurium Patrum ad illud faciendum suas partes conferentium, est denique tessera discernens Christi milites à ceteris fidem Christi non profitentibus; ut rectè notavit *Ruffinus in Symbolo*. Aptilimè porrò sunt in Ecclesiâ hujusmodi Symbola, tum pro simplicium instructione, tum ut omnibus sit in promptu contra errores stabilis formula professionis fidei incorruptæ, tum ut melius servaretur & clarius pateret fidei & prædicationis apud omnes Gentes conformitas.

Quæ ratio consuevit in Symbolis.

169. Triplex est Symbolum,

Primum Apostolorum.

Triplex porrò fidei Symbolum est usitatum in Ecclesiâ universali. Primum, quod Apostolorum vocant: estque juxta *Clementem, Irenæum, Epiphanius, Chrysostomum, Primum Apostolorum, Leonem, Maximum*, & alios Patres (quibus accedit unanimis Scholasticorum consensus, & omnium Fidelium persuasio) conditum ab Apostolis (quidquid impudenter *Erasmus in Præfat. Paraphrasis in Matth.* & quidam Novatores mero contradicendi studio repugnant) idque juxta *Alensem, D. Thomam, D. Bonaventuram, Scotum*, & alios passim, singulis Apostolis suâ partem Symboli conferentibus: quamquam non omnes consentiant, dum singulos articulos singulis nominatim tribuunt. Scholasticis prælusit *Augustinus* (seu quisquis est auctor) *serm. 115. de Temp.* qui est 42. in *Appendice*. Et consonat *Leo Papa Epist. 13. ad Pulcheriam Augustam. Alcuinus de Offic. Eccles. c. 22. Rabanus de Instit. Cleric. l. 2. c. 56.* Aptèq; huc accommodat *Doct. Seraphicus 3. d. 25. art. 1. q. 1.* figuram, quæ habetur *Josue 4.* ubi duodecim viri extraxerunt de medio Jordanis alveo singulos lapides, quos posuerant in loco, in quo castra metati sunt. Verùm tunc debuisse Symbolum fuisse confectum ante divisionem Apostolorum per orbem (quæ contigit anno 10. post Ascensionem Christi, idque 15. Julii juxta *Martyrologium Bedæ & aliorum*) cum *Jacobus Major* jam tunc occisus foret ab Herode ante Pascha. Unde præfata doctrina

Hæc tamen

Cui figuram ex Josue 4. aptè accommodat S. Bonaventura.

de singulorum articulorum à singulis confessione non est certa, variis suppñentibus Symbolum esse factum, tempore divisionis Apostolorum. Et quamvis Jacobo adhuc vivente confectum esset, non inferretur inde efficaciter, id contigisse singulis suum articulum conferentibus, & non potius totum communi consilio.

Dividitur moderno Ecclesiæ usu in publicâ recitatione & expositione servando, atque etiam in Catechismo Romano, & apud *Augustinum* variis locis servato in duodecim articulis: et si *D. Thomas q. 1. art. 8.* illud dividat in quatuordecim, idque citra diversitatem, quæ rem ipsam concernat, sed quæ solum concernat modum numerandi, & distinguendi.

Et quamvis indubitatum sit, Symbolum hoc esse conditum instinctu Spiritus sancti, atque objecta professionis fidei, in formula ista contentæ, esse revelata à Deo: tamen juxta usitatum loquendi modum non est Scriptura Canonica: eò quòd sine scripto Fidelibus ab Apostolis traditum sit, ut etiam Patres veteres testantur. Deinde est propriè confessio, quâ quilibet Fidelis in sua propria persona, & ex propria sententia affirmat (quæ quidem affirmatio non est fidei articulus) se credere in verbum Dei, scilicet in hoc, quòd Deus sit omnipotens, creator &c. Quamvis non videatur magnopere repugnandum, si ad Verbum Dei traditum referatur, quatenus in præscripta professione continetur indirecta assertio Apostolica veritatis eorum, in quæ ipsa professio Fidelibus præscripta cadit.

Postremò notandum in eo non dici, *Credo in S. Ecclesiam*; sed *Credo Ecclesiam*, idque rectè, ut significetur Ecclesiam esse unum ex iis quæ creduntur. Quamquam alia lectio apud Nonnullos inligens Patres, repta, non sit superciliosè cum *Erasmus* Explodenda: cum non adeò malè aut inusitatè dicatur quis credere etiam in objectum materiale.

Secundum Fidei Symbolum est Constantinopolitanum; quod sæpè Nicænum dicitur. Pro quo notandum

Symbolum, cujus hodie usus in Missa, prout sepe modò jacet esse editum in Concilio Constantinopolitano; exceptâ particula *Filioq;* quæ postmodum adjecta fuit, id exigentibus succrescentibus hæresibus. Et quidem Symbolum Nicænum est multò brevius (ut videre est in *To. 1. Conciliorum*) in quo post articulos de Christo solum subditur: *Et in Spiritum sanctum*. Est quoque paulò aliter dispositum quoad *Itym* contendentis Spiritus sanctum esse creaturam solum Filii, addita in *Concilio Constantinopolitano* fuerit, quæ divinitatem & processionem Spiritus à Patre concernit, cum ceteris sequentibus. Quo denique tempore additum sit: *Filioque*, vide apud *Baronium*

170. In quæ articulos dividatur.

171. An sit scriptura sacra.

An sit dicendum, Credo Ecclesiam, sine præpositione.

172. Secundum Symbolum Constantinopolitanum.

Qualiter dixerunt alii, quod in Nicæna synodo confectum fuit.

Quando sit additum Filioque.

nium ad annum 447. ubi id factum prima- tus censet in Concilio Toletano I. non tamen sine auctoritate Leonis Papae. Qui etiam notat ad annum 1014. non fuisse moris antecederet in Ecclesia Romana post Evangelium sub missa recitari Symbolum, quod nimirum in ea non sit periculum errandi, neque ipsa umquam à vera fidei professione, vel in apice minimo deviarit. Quam rationem tangit *Ruffinus in Symbolo*; eamque rogati à Bezone abbate Presbyteri Romani reddiderunt, teste *Baronio sup.* Sudente nihilominus Imperatore Henrico Benedictus VIII. permittit ad missam publicam deinceps Symbolum decantari. *Quam quidem susceptam consuetudinem* (inquit *Baronius*) *haud improbamus: sed nobis gratius, si venerande antiquitati annorum mille magis delatum fuisset, quam novitati.*

Cur Roma sub missa Symbolum cani in solitum.

Quando cani coepit.

173. Tertium Symbolum Athanasii.

An & quado ab eo confectum.

Tertium est Symbolum, quod hactenus *Athanasii* non in Ecclesia Catholica publice recitatur. Illud in Romam editatus, quò ejus Ecclesiae communionem mereretur, seque Romano Pontifici probaret, ibidem veluti publicam Catholicæ fidei professionem edidit. Quod Symbolum in Romanæ Ecclesiae archivo unà cum actis Synodi tunc ibidem habitæ collocatum, ibique diu delituisse, adeoque ab Antiquioribus vix citatum, donec à Romanæ Ecclesiae antiquis monumentis veluti erudertum emerfit in lucem, & à cunctis Ecclesiis susceptum fuit; refert *Baronius ad annum 340.* Nihilominus non ita potuit delituisse, cum in Aphrica innovaverit *Augustino*, qui integris sententiis hujus Symboli velut in Ecclesia notissimi utitur *l. 5. de Trinit. c. 8. Epist. 174. ad Pascensium. Enchiridi c. 36. Sermon. 29. de Temp.* Et quidem expresso nomine Patris *Athanasii* Episcopi Alexandrini recitat in *Psalm. 120.* integrum hunc versiculum: *Filius à Patre solo est, non factus, nec creatus, sed genitus.* Quod tamen in Editione perfectâ per Lovanienses omissum est; prout & expositio secundi versus ejusdem Psalmi, cum nonnullis in Editione Parisiensi positus. Et ante *Augustinum Nazianzenum* Orat. de Laudibus *Athanasii* testatur eum conscripisse perfectissimam

fidei formulam, quam totus Oriens & Occidens veneratur.

Græci porro, tenaciores sui contra professionem Spiritûs sancti à Filio erroris, convillantur esse à Latinis addita, quæ de ea in præfato Symbolo habentur. Verum ex sola malevolentia citra ullum fundamentum id confingunt. Et quidem dudum ante exortum Græcorum errorem fuisse ea in Symbolo contenta, patet ex Concilio *Toletano IV.* celebrato ante mille annos.

Advertendum autem *Athanasium* hanc fidei formulam non composuisse per modum publici Ecclesiae Symboli, sed potius per modum doctrinæ, eo fine, ut manifestaret suam de mysteriis divinis & Christi fidem. Quia tamè integram fidei veritatem doctrina ejus breviter & clarè continebat, Ecclesiae seu summi Pontificis auctoritate est recepta, ut pro Symbolo publico & regula fidei haberetur. Aliàs ad solum Pontificem in Concilio generali vel extrâ spectat condere Symbola Fidei; prout occasio successerit hæresum detestaverit: uti ad ipsum spectat finaliter ea, quæ fidei sunt determinare. Unde cum *Bernardus* cum aliquot Galliarum Episcopis edidisset in Concilio *Rhemensi* Symbolum Fidei contra *Gilbertum* sine assensu Apostolicæ Sedis, gravem idcirco Cardinalium indignationem incurrit *Bernardus*, fuitque ab ejus olim discipulo *Eugenio III.* decretum, ne umquam pro Symbolo Fidei in Ecclesia haberetur, ut refert *Smising Tract. 2. de Deo d. 1. q. 2. n. 61.* Quod itaque in Concilio *Ephesino* *T. 2. c. ult. Chalcedonensi* *Act. 4. in Decreto Fidei* prohibetur, ne alia fides proferatur, vel conscribatur, vel componatur, præter definitam à Patribus *Nycenæ* Synodi; non ita accipiendum est, ut posterioribus Conciliis aut Pontificibus ligentur manus aliquid, non quidem contra, sed supra id quod in præcedentibus declaratum fuit exponendi, ob necessitatem hæresis insurgentis; sed juxta *D. Thomam 2. 2. art. 10.* ista prohibitio ad privatas personas pertinet, quarum non est determinare de Fide: si tamen nõ sit intelligenda contrariè, ut solum prohibeatur aliquid contrarium scribi vel proferri.

An à latino ad alteratū quoad professionem Spiritus sancti à Filio.

174. Athanasius illud non edidit in Symbolo Ecclesiae.

Sed illud pro tali receptum ipsa non Pontifex; cuius est symbola condere.

Notabile de Symbolo per Bernardum confectio.

Qua additio aut mutatio in fine Concilii Niceni se inhibita.

DISPUTATIO SEXTA

De Summo Pontifice.

QUESTIO I.

An S. Petrus fuerit Christi Vicarius & Supremum Caput universalis Ecclesiae.

1. Christus est & manet supremum

CHRISTUS indubie est & semper manet summus Pontifex, primum fundamentum, supremus Rec-

tor, Pastor & caput Ecclesiae, sponsæ suæ dilectæ: qui ascensus in cælum, adeoque Ecclesiae visibilem præsentiam subtrahens, eam nõ dereliquit instar domûs sine rectore, ovilis sine Pastore; sed ultra seipsum Rectorem summum invisibiliter eam regentem, & particulares particularium Ecclesiarum Pastores & Doctores visibiles, constituit Vicarium suum, qui foret visibile universalis Ecclesiae visibilis in terris Caput,

caput Ecclesiae.

Reliqui visibili Capite Vicario.